

Резюме на План за управление на речните басейни за Западнорелморски район за басейново управление за периода 2016-2021г.

Планът за управление на речните басейни (2016-2021г.) за Западнорелморски район за басейново управление е изготвен съгласно изискванията на чл. 14 от Рамковата директива за водите и чл. 159, ал. 1 от Закона за водите.

ПУРБ е разработен успоредно с Плана за управление на риска от наводнения за същия период, с цел осигуряване на съгласуваност между двата стратегически документа.

Двата плана са елементи от интегрираното управление на речните басейни и поради тази причина същите следва да се възползват от общия потенциал за съвместно действие и ползи, вземайки предвид екологичните цели на Директива 2000/60/ЕО, гарантирайки ефективност и разумно използване на ресурсите..." (чл. 9)

Проектът на ПУРБ е публикуван на 01.12.2015г. за обществени консултации и писмени становища, за срок от шест месеца - до 01.06.2016г. съгласно изискванията на ЗВ. В последствие срокът на консултациите е удължен до 02.12.2016г. с цел съвместяване с провежданата задължителна процедура по екологична оценка на проекта на ПУРБ., в .т.ч. и на неговата оценка за съвместимост.

Окончателният вариант на Плана за управление на речните басейни на ЗБР и програмата от мерки за изпълнението му ще бъдат приети от Министерски съвет, с което се цели гарантиране на отговорност от страна на всички ангажирани страни и отговорни ведомства в процеса на изпълнение на плана.

ПУРБ е структуриран в 13 раздела, както следва:

Раздел 1 – Описание на характеристиките на Западнорелморски район за басейново управление

Разделът представя резултатите от актуализацията на характеристиките на Западнорелморски район за басейново управление като за целта е извършена промяна в типологията на повърхностните води; установяване на типово специфични референтни условия; използване на пет степенна класификационна система за оценка на екологичното състояние; актуализация на границите на повърхностните водни тела на територията на ЗБР; актуализиране на границите на част от подземните водни тела с промяна в характеристиките и площите им; извършено първоначално и допълнително характеризиране на всички 38 броя подземни водни тела по утвърден национален подход.

Раздел 2 - Кратък преглед на значимите видове натиск и въздействие в резултат от човешката дейност върху състоянието на повърхностните и подземните води в Западнорелморски район

Направен е кратък преглед на значимите видове натиск и въздействие в резултат от човешката дейност върху състоянието на повърхностните и подземните води. Анализът на натиска и въздействията е извършен чрез прилагане на концептуална аналитична рамка на модела „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие – Отговор” (ДНСВО). Разгледани са следните категории натиск върху повърхностните води в ЗБР: натиск от точкови източници на замърсяване; натиск от дифузни източници на замърсяване; натиск от физични изменения/ хидроморфологичен натиск; натиск от климатични изменения. За оценката на значимостта на различните видове натиск са използвани числови критерии за значимост от общ национален подход.

По отношение на натиска върху повърхностните водни тела е идентифициран следният значим натиск от точкови източници на замърсяване в ЗБР: заустванията на битови отпадъчни води за 64 бр. водни тела и заустванията на промишлени отпадъчни води за 9 бр. водни тела; значим натиск от дифузни източници на замърсяване в ЗБР за общо 23 бр. водни тела-от депа; земеделие и животновъдство; водоплощна ерозия и аквакултури; значим хидроморфологичен натиск върху 47 бр. повърхностни водни тела - от деривационни МВЕЦ; от миграционни бариери; от изграждане на корекции и диги. Натискът от дейности, свързани с изземване на наносни отложения и от дейности, свързани с водочерпене от повърхностни води – не се явява значим за повърхностните водни тела в ЗБР.

Разгледан е натискът върху химичното и количественото състояние на подземните води в ЗБР. Анализът за значимите видове натиск върху химичното състояние при подземните водни тела в териториалния обхват на ЗБР показва, че няма подземни водни тела със значим натиск от точкови източници на замърсяване, но за 9 от общо 38 подземни водни тела, натискът от дифузни източници на замърсяване е определен като значим.

Критерий за значим натиск върху количественото състояние за подземните води е експлоатационният индекс (съотношение между общото черпене от ПВТ/част от ПВТ и разполагаемите ресурси), когато същият е над 40 %. За 8 бр. подземни водни тела, ЕИ превишава 40 %. В 5 от тези 8 бр. подземни водни тела, ЕИ за определена цел (движеща сила) е над 40 %, респективно натискът от съответната цел се определя като значим за ПВТ.

Раздел 3 – Актуализация на регистъра на зоните за защита на водите

Извършена е актуализация на регистъра на зоните за защита на водите, като основна цел е установяване на местоположението и гарантиране опазването на териториите, които се нуждаят от специална защита за поддържане на качеството на водите в тях и предотвратяване на влошаването им.

В ПУРБ на ЗБР са определени следните видове зони за защита на водите:

- повърхностни и подземни водни тела, които са зони за защита, предназначени за питейно-битово водоснабдяване - 63 бр. повърхностни водни тела и 34 бр. подземни водни тела;
- зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
 - ✓ нитратно уязвими зони, съгласно Заповед № РД-146/25.02.2015г. на Министъра на околната среда и водите в ЗБР са определени две подземни водни тела и едно повърхностно водно тяло, които са нитратно уязвими зони: BG4000000Q001 – Порови води в Кватернер Струмешница; BG4000000N011 – Порови води в Неоген Струмешница и BG4ST400R1072 - р. Струмешница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма;
 - ✓ чувствителни зони – в Западнобеломорски район за чувствителни зони са определени девет участъка от повърхностни водни тела, всички в басейна на р.Струма, съгласно Заповед №РД-970/28.07.2003г. на Министъра на ОСВ за тяхното определяне;
- Зоните, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване (зони по Натура 2000):
 - ✓ при актуализацията се запазва първоначално определения брой от 25 зони за местообитания, определени в първия ПУРБ.
 - ✓ при актуализацията се запазва първоначално определения брой от 19 зони за птици, определени в първия ПУРБ. Четири броя зони са защитени зони и по двете директиви.

Раздел 4 – Мониторинг и оценка на състоянието на повърхностните води, подземните води и зоните за защита

Разделът представя резултатите от извършения мониторинг и оценка на състоянието на повърхностните води, подземните води и зоните за защита на водите. Главната цел - подобряване на системата за мониторинг за осигуряване на информация с достатъчно ниво на достоверност и прецизност, необходима за извършване на оценката на състоянието на повърхностните и подземните водни тела, както и на зоните за защита на водите.

Мониторинга на повърхностните води включва:

- Програми за контролен мониторинг на повърхностните води: за оценка на дългосрочните промени в естествените условия и промени, които са резултат от широко разпространени човешки дейности;
- Програми за оперативен мониторинг на повърхностните води: за повърхностни водни тела, в които е установен значим натиск, водещ до влошаване на тяхното екологично и/или химично състояние и за оценка на ефективността на програмите от мерки;
- Програми за проучвателен мониторинг на повърхностните води: при подадени сигнали за инциденти със замърсяване на води се изпълнява проучвателен мониторинг за установяване на източниците, интензивността и обхвата на разпространението на настъпилото замърсяване, както и оценка на ефекта от предприетите дейности по неговото отстраняване.

Извършената оценка на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела в Западнобеломорски район показва, че 11 бр. повърхностни водни тела са оценени в отлично състояние/максимален потенциал; 103 бр. са в добро състояние/потенциал; 51 бр. в умерено състояние/потенциал, 8 бр. в лошо състояние/потенциал, 5 бр. в много лошо и 5 бр. в неизвестно състояние/потенциал. Съгласно извършената оценка на химичното състояние на повърхностните водни тела в ЗБР, 63 бр. са в добро химично състояние, 3 бр. са непостигащи добро химично състояние, а 117 бр. са в неизвестно химично състояние.

Мониторингът на подземните води в териториалния обхват на ЗБР включва:

- програма за мониторинг на количественото състояние - за оценка на количественото състояние на ПВТ;
- програма за контролен мониторинг на химичното състояние - за оценка на дългосрочните тенденции, както на концентрациите на веществата и показателите, характеризиращи химичния състав на подземните водни тела в естествени условия, така и на концентрациите на замърсителите в резултат на човешката дейност;
- мрежа и програма за оперативен мониторинг на химичното състояние - осигурява информация за определяне състоянието на подземните водни тела, които са определени в риск да не постигнат добро състояние и установяване на наличието на значителни и трайни възходящи тенденции в концентрацията на замърсителите;
- програма за мониторинг за постигането на целите на подземните водни тела, определени като зони за защита на питейните води;
- програма за собствен мониторинг на титуляри на издадени разрешителни за водовземане от подземни води.

Оценката на състоянието на подземните водни тела в ЗБР показва, че от общо 38 подземни водни тела в Западнобеломорски район само „Порови води в кватернер – Струмешница” с код BG4G00000Q001 е определено в лошо химично състояние. Всички останали ПВТ (37 бр.) са оценени в добро химично състояние. От общо 38 подземни водни тела в Западнобеломорски район, 6 бр. са оценени в лошо количествено състояние, останалите 32 ПВТ са в добро количествено състояние.

Раздел 5 – Актуализация на целите за опазване на околната среда

Разглежда се списъкът на целите за опазване на околната среда, съгласно изискванията на чл.156а, ал.1 от ЗВ - постигане на добро състояние или добър екологичен потенциал на водните тела. Целите за опазване на околната среда са определени по отношение на: повърхностни водни тела; подземни водни тела и зони за защита на водите.

Определянето на подходящи цели за състоянието на водните обекти и мерките, които са необходими за постигането им, са в основата на процеса за планиране на управлението в Западнобеломорски район.

Съгласно изискванията на Рамковата директива за водите (РДВ) целта за всяко водно тяло е **постигане на добро състояние до 2015 г.**, т.е. добро екологично състояние (потенциал), както и добро химично състояние на повърхностните води и добро химично и количествено състояние на подземните води.

При определянето на целите са разгледани всички водни тела в териториалния обхват на ЗБР - както тези, които изискват защита от влошаване, така и водните тела, които се нуждаят от възстановяване на доброто състояние и необходимия период от време за постигането на „доброто състояние“. Отчетено е и обстоятелството, че РДВ позволява на страните-членки да се ангажират с поетапно достигане на целите и планиране на мерките с два допълнителни цикъла от шест години (до 2021 и до 2027г.), а в някои случаи и след 2027г. с поставяне на алтернативни по-малко строги цели при определени условия/ситуации. За случаите, когато за определено водно тяло достигането на добро състояние е невъзможно да бъде осъществено, са приложени изключения от достигане на доброто състояние до 2015г. , като същите задължително са аргументирани и обосновани.

Изключенията определени в съответствие с национално утвърдена Методика са за 68 бр. повърхностни водни тела и 6 бр. подземни водни тела, разпределени както следва:

- 55 бр. повърхностни ВТ и 4 бр. подземни ВТ са в изключение по чл. 4.4 от РДВ (чл. 156в т.1 от ЗВ) и за тях е предвидено поетапно постигане на целите за опазване на околната среда;
- 9 бр. повърхностни ВТ и 3 бр. подземни ВТ са в изключение по чл. 4.5 от РДВ (по чл. 156г от ЗВ), т.е. за тях е определена по-малко строга цел, като 1 от трите подземни ВТ е предвидено и в поетапното постигане на целите за опазване на околната среда (чл. 4.4 от РДВ)
- 9 бр. повърхностни ВТ са в изключение по чл. 4.7 от РДВ (чл. 156е от ЗВ), в резултат от потенциално ново изменение на физичните характеристики на повърхностното водно тяло в резултат на нови дейности за устойчиво човешко развитие със социално-икономически ефект. Пет от тези повърхностни водни тела са определени и като изключения по чл. 4.4 или чл. 4.5 от РДВ.

Раздел 6 – Кратък преглед на икономическия анализ на водоползването

Разделът обобщава резултатите от краткия преглед на икономическия анализ на водоползването. Извършена е актуализация на икономическата информация от първия ПУРБ (2010-2015г.) и е направена оценка на икономическото и социално значение на водоползването за ЗБР за БУ. За целта са идентифицирани значимите водоползватели по икономически сектори, подсектори и отрасли в ЗБР; определени са количествата и дяловете на използваната вода по сектори и отрасли, и по основни речни басейни; определена е

иззетата вода по видове доставчици; извършена е оценка на основните показатели за водоснабдяване, канализация и пречистване на питейни и отпадъчни води, загуби по водопреносните мрежи, режим на водоснабдяване и причините за това; определени са заустените отпадъчни води по сектори и степента на пречистване; определено е социалното и икономическо значение на водоползването (в т.ч. водовземане, заустване на отпадъчни води и други видове ползване на воден обект); извършена е оценка на развитието спрямо ситуацията в първия ПУРБ.

Раздел 7 – Кратък преглед на програмите от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда

Този раздел представя актуализираната Програма от мерки от ПУРБ на ЗБР за периода 2016-2021г., която включва **основни мерки**, целящи изпълнение на минималните задължителни изисквания на РДВ и Закона за водите, **както** и **допълващи** мерки за случаите, когато цялостното прилагане на основните мерки не е достатъчно за постигане на добро състояние.

Възможна е ситуация, при която предвидените основни и допълващи мерки не дават нужния резултат в предвидения срок, което налага допълнително да се планират в рамките на утвърдения и действащ ПУРБ нови „допълнителни“ мерки по отношение установения натиск за дадено водно тяло.

Актуализираната ПоМ (2016-2021) възприема приложения в ПоМ (2010-2015) минималистичен подход при разработването и. Новото в нея е, че всяка индивидуална мярка е отнесена към конкретно повърхностно или подземно водно тяло, и едновременно с това и към определените движещи сили, а именно: урбанизация, селско стопанство, енергетика – ВЕЦ, защита от наводнения, промишленост, изменение в климата и други. Има и случаи, в които дадена мярка е съотнесена към повече от една движеща сила. Към всяка мярка са предвидени конкретни действия за постигане на съответните екологични цели в отговор на конкретния натиск. Мерките, заложи в проекта на Програмата от мерки на ЗБР за втория планов период, са избрани от единен **Каталог от мерки, разработен на национално ниво. Окончателното съставяне на този документ се извърши в периода на обществените консултации, поради което се наложи преформулиране на мерките във финалния вариант на ПоМ.**

След приключване на обществените консултации е извършена промяна в Програмата от мерки на ПУРБ на ЗБР за втория планов период. Окончателният вариант на Програмата от мерки е в резултат от:

- Преформулиране на мерки на база извършените промени в единния Национален каталог като се запазва основното им предназначение и очаквания екологичен ефект от тяхното прилагане;
- Прецизиране на мерки в резултат от отстраняване на допуснати неточности или изменения в нормативната уредба;
- Добавяне на нови мерки в резултат от постъпили нови предложения в процеса на обществените консултации, които са резонни и за които е преценено, че ще доведат до постигане на целите на РДВ;
- Прехвърляне на мерки от ПУРН, които имат по голямо значение за постигане на целите на ПУРБ - ПоМ на ПУРБ е допълнена и с мерки от проекта на Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН), които са с възможно позитивно въздействие и допринасят за постигане основно целите на ПУРБ.
- Окръпняване на мерки с цел избягване на излишна детайлност и повтаряемост;

- Промяна на отговорните институции за изпълнение на мерките, стойността на реализиране на мерките или обхвата на прилагане на мярката(в т.ч. и добавяне на мерки на ниво РБУ);
- Отпадане на съществуващи мерки - поради неяснота как ще се изпълни съответната мярка или кои са индикаторите за отчитане на нейното изпълнение;
- Добавяне на нови мерки в резултат от извършената климатичната проверка;

Раздел 8 – Актуализация на регистъра на всички други подробни програми и планове в обхвата на Западноромски район за басейново управление, отнасящи се за отделни подбасейни, сектори, проблеми или типове води имащи отношение към ПУРБ

Разделът представя извършената актуализация на регистъра на всички подробни програми и планове в обхвата на Западноромски район за басейново управление, отнасящи се за отделни подбасейни, сектори, проблеми или типове води. Планът за управление на речните басейни на Западноромски район е публичен и обвързан с други планове в обхвата на съответното териториално ниво, включително с плановете за регионално развитие, териториално устройствените, парко устройствените и други планове. Изготвен е актуализиран регистър, както и резюмета на съдържанието на други подробни програми и планове в обхвата на ЗБР, които имат пряко отношение към Плана за управление на речните басейни и мерките предвидени в него и чийто срок на действие (2016г. - 2021г.) частично или изцяло съвпада със сроковете на разработените оперативни програми, национални планове, програми, стратегии; регионални стратегически документи; областни стратегии, планове и програми;общински стратегии, планове и програми, планове за управление на защитени територии и защитените зони.

Раздел 9 – Списък на мерките за обсъждане с обществеността, постигнатите резултати при изпълнението им и свързаните с това изменения на плана (консултации с обществеността)

Представен е списъкът на мерките за обсъждане с обществеността, постигнатите резултати при изпълнението им и свързаните с това изменения на плана. ПУРБ е документ, който засяга интересите на широк кръг водоползватели, граждани, инвеститори и неправителствени организации, оказва влияние върху изготвянето на плановете за развитие на общините и регионалните планове на водоснабдителните дружества. Именно поради тази причина е от изключително значение всички дейности, свързани с плана да бъдат предоставени на вниманието на широката общественост и заинтересованите страни, с цел осигуряване на прозрачност при управлението на водните ресурси, разбиране на неговите цели и възможност за ефективното му прилагане.

При актуализирането на плановете за управление на речните басейни, БД „ЗБР” осигурява информация на обществеността за планираните мерки и достигнатите резултати от тяхното прилагане (чл. 168а и чл. 168г от Закона за водите и чл.14 от РДВ) от първия етап на управление 2010-2015г., както и разглежда вероятността от включването на нови такива, с цел постигане на целите му за втория цикъл 2016-2021г.

Раздел 10 - Трансгранична координация при актуализацията на ПУРБ 2016-2021г. в Западноромски район за басейново управление

Разделът дава информация за осъществяваната трансгранична координация при актуализацията на ПУРБ 2016-2021г. в Западноромски район. В изпълнение на

европейското и национално законодателство, Република България участва в разработването и съгласуването, съвместно с други държави, на политики, програми и стратегии за опазване на трансграничните води, като осигурява:

- координация за разработването на единните планове за управление на международните речни басейни, които попадат изцяло на територията на Европейския съюз, и осигуряване постигането на добро състояние на водите в българската част от международните райони за басейново управление;
- изпълнението на изискванията на чл. 156а - 156ж от Закона за водите и на програмите от мерки в рамките на международните райони за басейново управление;
- когато международните речни басейни не попадат изцяло на територията на Европейския съюз, а при установяване на невъзможност планът се прилага в българската част от международните райони за басейново управление.

Западнобеломорски район се намира изцяло в екорегия №7 "Източни Балкани".

Характерно за Западнобеломорски район е, че основните реки Струма, Места и Доспат (вливаща се в река Места на гръцка територия) са трансгранични между Република България и Република Гърция.

Басейните на реките р.Струмешница и р.Лебница (притоци на р.Струма) са трансгранични между Република България и Република Македония.

Басейнът на река Драговищица (приток на р.Струма) е трансграничен между Република България и Република Сърбия.

Раздел 11 – Компетентни органи за управление на водите в Западнобеломорски район за басейново управление – наименование и адрес

Този раздел идентифицира компетентните органи за управление на водите. Управлението на водите в РБългария се осъществява на национално и басейново ниво, съгласно чл.148 от Закона за водите. Районите на речните басейни се определят от естественото разположение на вододелите между водосборните области на една или няколко основни реки на територията на Република България. Определените с този закон речни басейни не следват административно-териториалното деление на страната и са основа и за управление на околната среда на басейнов принцип. Когато район за басейново управление включва трансгранично водно течение, този район се отнася към международен район за басейново управление. Управлението на водостопанските системи се извършва на технологичен и басейнов принцип в съответствие с условията на разрешителните за ползване и опазване на водите и водните обекти.

Раздел 12 – Лица за връзки и процедурите за получаване на документация и информация за програмите от мерки и данните от мониторинга

Разделът посочва лица за връзки и процедурите за получаване на документация и информация за програмите от мерки и данните от мониторинг. Планът за управление на речните басейни в Западнобеломорски район е на разположение на обществеността и всички заинтересовани страни в БД «Западнобеломорски район» гр. Благоевград, на адрес бул. «Св. Димитър Солунски» №66, както и на интернет страницата на дирекцията www.wabd.bg и интернет страницата на МОСВ.

Получаването на документация и информация за Програмите от мерки, данните от мониторинга и всяка друга информация, касаеща ПУРБ на ЗБР се предоставя по реда за предоставяне на достъп до обществената информация, съгласно Закона за опазване на

околната среда (ЗООС), чл. 17 и чл. 26 и Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), чл. 24.

Формите за предоставяне на достъп до обществена информация са:

- Преглед на информацията – оригинал или копие;
- Устна справка;
- Копие на хартиен носител;
- Копие на технически носител (CD, DVD или по електронна поща).

Раздел 13 – Екологична оценка на ПУРБ

ПУРБ на ЗБР попада в обхвата на чл. 85, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда и е предмет на задължителна Екологична оценка по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО).

Предвид това за него трябва да бъде проведена и процедура по оценка за съвместимостта му с предмета и целите на опазване на защитените зони, съгласно разпоредбите на чл. 31, ал. 1 във връзка с ал. 4 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС), която се извършва чрез процедурата по ЕО по реда на ЗООС при спазване на специалните разпоредби на ЗБР и на глава трета от Наредбата за ОС.

Съгласно чл. 19, ал.1, ал.3 и ал.4 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ е провела консултации с обществеността, заинтересованите органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от плана по изготвена за целта схема.

Разделът ще представя резултатите от извършената екологична оценка, в т.ч. и оценката за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони на ПУРБ, подробно описани в Доклад за Екологична оценка на ПУРБ (екологична част на плана или програмата с всички приложения към него); Нетехническо резюме и Доклад за ОСВ на ПУРБ, с всички приложения, както и резултатите от консултациите с обществеността, и с всички заинтересовани органи и лица (в т.ч. справка с мотиви за приемане или не на получените мнения и предложения, както и мотивите за възлагането/отказа от възлагането на допълването).